

V državnem zboru javna predstavitev mnenj o predlogih za spremembo ustave

Referendumu več pomena

Nekateri menijo, da so referendumi nepotreben strošek in možnost za zlorabe

LJUBLJANA, 10. – Čeprav so organizatorji javne predstavitve mnenj o predlaganih spremembah ustave v zvezi z referendumom na vabilu zapisali, da bi radi odgovore na konkretne dileme, je bilo takih mnenj slišati bolj malo. Deloma zato, ker bi bila dvorana tudi tokrat, če v klopih ne bi sedeli dijaki, skoraj prazna, deloma pa zato, ker je večina tistih, ki spremembam ustave nasprotujejo, to utemeljevala s precej splošnimi opazkami na račun oblasti.

Tako je spreminjanje ustave glede referendumov za Ido Rebulu iz sežanskega Društva za kakovost življenja in dela uzurpacija oblasti proti ljudstvu v slogu, kaj nam pa morejo. Meni, da je najslabša tista oblast, ki pušča ljudstvo neobveščeno. Ljudje, denimo, na referendum

udeležiti vsaj polovica vseh volilcev in zanj glasovati več kot polovica teh, zakonodajnega pa na primer vsaj 40 odstotkov vseh volilcev. Navsezadnje tudi državni zbor veljavno odloča le, če je navzoča vsaj polovica poslancev. Skratka, po njegovem mnenju referendumska odločitev ne

prava predhodnega referendumu – v Evropi imajo nekaj podobnega samo Danci – uvedba kvorumu zlasti pri razveljavitvenem referendumu (referendum, na katerem se glasuje o tem, ali neki v državnem zboru že sprejet zakon razveljaviti), manj pa se navdušuje nad tem, da bi državnemu svetu in tretjini poslancev vzeli pravico zahtevati referendum.

Žalostni in žaljivi predlogi

Uvodoma je vladni predlog sprememb členov ustave v zvezi

niso potrebni, je Nahtigalu in vladi ter skupini vrhunskih pravnih strokovnjakov, ki so pripravili besedilo ustavnih sprememb, ugovarjal podiplomski študent prava Boštjan Vernik. Takšni pravno nekulturni predlogi so proizvod strankokracije vladnih strank, ki imajo očitno za bregom znižanje ravni že uveljavljenih človekovih pravic, in so zato škodljivi. Vernik, ki je politično blizu Janševim socialdemokratom, je še razložil, da poslanci morajo upoštevati referendumski izid, sicer jim je treba odvzeti mandat. Podobno ostro odklonilna stališča do predlaganih sprememb ustave je imel tudi državni svetnik SDS Branko Grims, ki je menil, da so žalostni in za ljudi žaljivi, protievropski in nedemokratični, kajti očitno gre le za poskus aktualne vladne koalicije, da bi se izmaknila vsakršnemu razvoju. Najprej je s pritiski ustrahovala poslance in jih spremenila v poslušni stroj, zdaj pa bi radi odvzela možnost ljudstvu, da ima vsaj z referendumom nekaj vpliva.

Ustanoviti »irsko« komisijo za referendum

Odločno proti spremembam, ki da so pravi citizem oblasti, so tudi drugi v državnem svetu, je poročal France Vodopivec. Med drugim tudi zato, ker odkrajajo možnost državnemu svetu, da bi lahko zahteval razpis referendumov. To je ustavno rokoličstvo, govoriti o stroških ali možnih zlorabah referendumov pa citizem, saj je daleč najcenejša vojaška diktatura, se je naspornikom sprememb ustave pridružil tudi Gorazd Drevnšek iz Nove stranke, znane po tem, da je podpisal za referendum zbirala tudi za druge zainteresirane. Po njegovem mnenju bi zadostovalo, če bi v zakonu spremenili nekaj stvari. Denimo, po irskem zgledu ustanovili posebno referendumsko komisijo, ki bi v svojih rokah držala vse niti referendumov v prid ljudstva nasproti vladi, in poslanecem spre-

Iskanje srednje poti?

Tudi popoldanska manj kot uro dolga izmenjava mnenj o predvidenih spremembah ustave v zvezi z oblikovanjem vlade ni prinesla nič novega v dilemo, ali je zaradi večje stabilnosti vlade res treba, da ministre na predlog premiera, pred tem izvoljenega v državnem zboru, imenuje predsednik republike in ne državni zbor, kot je v veljavi zdaj. Vladna stran je trdila, da je takšna sprememba potrebna, ker pomeni odpravo še zadnjih ostanov skupščinskega sistema in v resnici še večji nadzor parlamenta nad delovanjem vlade, nasprotna stran – konkreten nasprotni predlog, da bi ostalo pri zdajšnjem sistemu, le da bi premier lahko sam menjal ministre, toda v primeru, ko bi jih zamenjal več kot tretjino, bi moral znova po zaupnico vladi v parlament, je vložila skupina opozicijskih poslancev – pa je skupaj z vodjo poslancev SLS Janezom Podobnikom menila, da se vlada v resnici skuša izogniti nadzoru parlamenta in zmanjšati njegovo vlogo pri upravljanju države. Med redkimi se je k besedi prijavil tudi generalni sekretar vlade Mirko Bandelj in zgolj v osebnem imenu ocenil, da so v vladi pripravljene poiskati srednjo pot, ki bi dobila potrebno dv tretjinsko večino v državnem zboru.

menili razmerje števila predlaganih zakonov ter odpravili »policijsko vodeno evidentiranje podpisov za razpis referendumov«, kar je nekaj edinstvenega v vsej Evropi. Popolnoma na drugem mnenjskem bregu pa je bil Tomaž Loboda, ki je trdil, da referendum škoduje Sloveniji – kar kažejo slabe izkušnje z zbiranjem podpisov za dva »invazivna referenduma« – in da bi ga bilo treba črtati iz ustave. Tisto, kar Slovenija potrebuje, so nova delovna mesta in kapital, medtem ko so referendumi le nepotreben strošek.

JOŽE POGLAJEN

Če v klopih ne bi sedeli dijaki evrogimnazije, bi bila dvorana večera skoraj prazna. (Foto: Luka Cjuha)

o umetni oploditvi samskih žensk niso šli, ker so bili prepričani, da bo zaradi prenizke udeležbe propadel. Niso vedeli, da je referendum veljaven že, če se ga udeleži in glasuje samo en volilec. Prav določitev kvorumu udeležbe se zdi Ivanu Kristanenu najpomembnejših vprašanj spreminjanja tega dela ustave. Ta nekdanji ustavni sodnik in profesor prava meni, da je treba dati referendumu ustrežno težo, kar je mogoče z določitvijo, da se mora ustavnega referenduma

more biti veljavna, če zanj ne glasuje vsaj ena četrtina vseh polnoletnih državljanov.

Med maloštevilnimi poslanci se je oglašil le Miran Potrč, ki je spomnil na to, da študija raziskovalnega sektorja državnega zbora kaže na to, da so bile civilne referendumske pobude v preteklosti – vseh skupaj je bilo 40 – praviloma neuspešne oziroma so s pobudami uspeli tisti, za katerimi so stale velike stranke. Zatorej je treba nekaj spremeniti. Koristna se mu zdi zlasti od-

z referendumu predstavil šef vladne zakonodajne službe Matjaž Nahtigal. Najprej bi bilo treba v ustavo zapisati, o čem se referendumu ne bi smelo razpisati (proračunske, davčne zadeve, mednarodne pogodbe in podobno), težave z vezanostjo državnega zbora na referendumski izid rešiti tako, da se odpravi predhodni referendum, in zožiti krog tistih, ki lahko referendum zahtevajo na 40.000 podpisanih državljanov in državljanov z volilno pravico. Nobeni posegi v ustavo